

TOMAS LAGŪNAVIČIUS

**POST-POST
SYSTEMINIS MENAS:
TOMO
LAGŪNAVIČIAUS
FILOSOFIJA IR
PRAKTIKA**

POST-POST
SISTEMINIS MENAS:
TOMO
LAGŪNAVIČIAUS
FILOSOFIJA IR
PRAKTIKA

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius

ISBN 978-609-8349-66-5

2026

Turinys

Ivadas	10
I SKYRIUS. POSTMODERNIZMO PABAIGA IR SISTEMINIO MENO ATGIMIMAS	
1.1. Post-post sisteminio meno filosofinės prielaidos	11
1.2. Postmodernizmo ribų problema	12
1.3. Perėjimas prie sisteminio mąstymo	13
1.4. Praktinės filosofijos transformacija	141
1.5. Naujo meno poreikis	15
II SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINIS KONSTRUKTAS: SĄVOKA, ONTOLOGIJA, SISTEMIŠKUMAS	
2.1. Post-post sisteminio meno sąvokos formavimas ir ontologiniai pagrindai	16
2.2. Post-post sisteminio meno sąvokos konstravimas	17
2.3. Ontologinis pagrindas: postmatricinis žmogus	18
2.4. Nuo subjekto prie sistemos	19
2.5. Kalbos transformacija ir naujų sąvokų būtinybė	20
2.6. Meno ir filosofijos susiliejimas	21
2.7. Sistemiškumo principas mene	22
III SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO TYRIMO METODOLOGIJA, TIKSLAI IR VIETA ŠIUOLAIKINĖJE FILOSOFIJOJE	
3.1. Metodologiniai pagrindai, tyrimo tikslai ir akademinis naujumas	23
3.2. Metodologinė prieiga: tarp hermeneutikos ir sistemų teorijos	24
3.3. Tyrimo tikslas: sisteminės paradigmos rekonstrukcija	25
3.4. Tyrimo uždaviniai	26
3.5. Akademinis naujumas	27
3.6. Tyrimo aktualumas šiuolaikiniame kontekste	28
3.7. Vieta šiuolaikinėje filosofijoje	29
3.8. Kritinė metodologinė pastaba	30
IV SKYRIUS. POSTMODERNIZMO KRIZĖ IR RIBOS: POSTMODERNIZMO FILOSOFINĖ STRUKTŪRA	
4.1. Postmodernizmo atsiradimo prielaidos	31
4.2. Dekonstrukcijos projektas	32
4.3. Rizomos modelis ir struktūros griūtis	33
4.4. Diskurso analizė ir galios struktūros	34
4.5. Postmodernizmo poveikis menui	35
4.6. Postmodernizmo vidiniai prieštaravimai	36
4.7. Perėjimo būtinybė	37

4.8. Skyriaus apibendrinimas	38
V SKYRIUS. POSTMODERNIZMO KRIZĖ IR RIBOS. POSTMODERNIZMO KRIZĖ MENE IR KŪRYBOS STAGNACIJA	
5.1. Nuo inovacijos prie pasikartojimo	39
5.2. Ironijos išsekimas	40
5.3. Citatiškumo ir simuliacijos problema	41
5.4. Fragmentacijos riba	42
5.5. Žiūrovo transformacija: nuo dalyvio prie stebėtojo	43
5.6. Kūrybos krizė ir naujų formų paieška	44
5.7. Perėjimas prie konstruktyvaus mąstymo	45
5.8. Postmodernizmo krizė kaip pereinamasis etapas	46
5.9. Skyriaus apibendrinimas	47
VI SKYRIUS. POSTMODERNIZMO KRIZĖ IR RIBOS. PERĖJIMAS NUO DEKONSTRUKCIJOS PRIE SISTEMINĖS KŪRYBOS	
6.1. Dekonstrukcijos ribų peržengimas	48
6.2. Konstruktyvaus posūkio prielaidos	49
6.3. Sisteminės kūrybos principas	50
6.4. Nuo fragmento prie integracijos	51
6.5. Tomas Lagūnavičius kaip pereinamojo laikotarpio mąstytojas	52
6.6. Praktinė filosofija kaip konstrukcijos įrankis	53
6.7. Naujo meno modelio bruožai	54
6.8. Filosofinė reikšmė	55
6.9. Skyriaus apibendrinimas	56
VII SKYRIUS. PRAKTINĖ FILOSOFIJA KAIP SISTEMA. PRAKTINĖS FILOSOFIJOS SAMPRATOS REKONSTRUKCIJA	
7.1. Filosofijos transformacija: nuo teorijos prie veikimo	57
7.2. Praktinės filosofijos apibrėžimas	58
7.3. Filosofija kaip strategija	59
7.4. Veikimo algoritmai ir metodikos	60
7.5. Santykis su kitomis filosofinėmis tradicijomis	61
7.6. Filosofijos operacionalizacija	62
7.7. Praktinė filosofija ir kasdienybė	63
7.8. Sisteminė praktinės filosofijos struktūra	64
7.9. Praktinės filosofijos reikšmė menui	65
7.10. Skyriaus apibendrinimas	66
VIII SKYRIUS. PRAKTINĖ FILOSOFIJA KAIP SISTEMA. PRAKTINĖS FILOSOFIJOS METODAI IR KŪRYBINĖS STRATEGIJOS	
8.1. Metodiškumo principas praktinėje filosofijoje	67
8.2. Kūrybinės strategijos kaip filosofinė kategorija	68
8.3. Algoritminis mąstymas	69

8.4. Kūrybos modeliavimas	70
8.5. Strateginis mąstymas kaip kūrybos pagrindas	71
8.6. Metodų tipologija	72
8.7. Santykis su technologiniu mąstymu	73
8.8. Kūrybos kontrolės problema	74
8.9. Praktinės filosofijos universalumas	75
8.10. Skyriaus apibendrinimas	76
IX SKYRIUS. PRAKTINĖ FILOSOFIJA KAIP SISTEMA. PRAKTINĖS FILOSOFIJOS RIBOS IR KRITIKA	
9.1. Praktinės filosofijos ribų apibrėžimas	77
9.2. Kritika iš tradicinės akademinės filosofijos	78
9.3. Santykis su akademinė filosofija	79
9.4. Filosofijos ir saviugdų problemos	80
9.5. Teoriniai prieštaravimai	81
9.6. Kritinės analizės apibendrinimas	82
9.10. Skyriaus apibendrinimas	83
X SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINĖS KONCEPCIJOS. POST-POST SISTEMINIO MENO SAMPRATA IR PRINCIPAI	
10.1. Naujos meno paradigmos poreikis	84
10.2. Kūrinys kaip Sistema	85
10.3. Integracijos ir interaktyvumo principai	86
10.4. Dinamiškumo principas	87
10.5. Sistemos ir atsitiktinumo dermė	88
10.6. Menininko vaidmuo kaip stratego	89
10.7. Kūrinio ir žiūrovo sąveika	90
10.8. Estetinė ir filosofinė sintezė	91
10.9. Post-post sisteminio meno principų santrauka	92
10.10. Skyriaus apibendrinimas	93
XI SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINĖS KONCEPCIJOS. POST-POST SISTEMINIO MENO PRAKTINIAI PAVYZDŽIAI IR SĄVEIKOS MODELIAI	
11.1. Praktiniai kūrybos modeliai	94
11.2. Žiūrovo sąveikos modeliai	95
11.3. Menininko metodinės schemos	96
11.4. Kūrinys kaip socialinė Sistema	97
11.5. Pavyzdžių analizė	98
11.6. Praktinių pavyzdžių apibendrinimas	99
11.7. Skyriaus apibendrinimas	100

XII SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINĖS KONCEPCIJOS. TEORINIŲ PRINCIPŲ IR PRAKTINIŲ MODELIŲ SINTEZĖ

12.1. Sintezės būtinybė	101
12.2. Filosofinės ir estetinės dimensijos	102
12.3. Kūrybos sistemos adaptacija prie XXI a. konteksto	103
12.4. Sisteminis ir adaptatyvus menas	104
12.5. Žiūrovo vaidmens stiprinimas	105
12.6. Praktinių modelių ir teorinių principų derinys	106
12.7. Skyriaus apibendrinimas	107

XIII SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO METODOLOGIJA. KŪRYBOS PROCESŲ METODOLOGIJA

13.1. Sisteminio planavimo principas	108
13.2. Algoritminės kūrybos schema	109
13.3. Modulinė kūrybos struktūra	110
13.4. Interaktyvumo metodai	111
13.5. Strateginis kūrybos planavimas	112
13.6. Praktinių algoritmų taikymas	113
13.7. Skyriaus apibendrinimas	114

XIV SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO METODOLOGIJA. KŪRYBOS SISTEMŲ TESTAVIMAS IR INTERAKTYVUMO OPTIMIZAVIMAS

14.1. Kūrybos sistemų testavimo principai	115
14.2. Interaktyvumo optimizavimo metodai	116
14.3. Žiūrovo elgesio modeliavimas	117
14.4. Post-post menas kaip adaptuojama kultūrinė sistema	118
14.5. Skyriaus apibendrinimas	119

XV SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO FILOSOFINĖS IMPLIKACIJOS. ONTOLOGIJA IR EPISTEMOLOGIJA POST-POST SISTEMINIAME MENE

15.1. Kūrinio ontologinė prigimtis	120
15.2. Epistemologinė dimensija	121
15.3. Kūrinio ir žiūrovo santykio filosofinis pagrindimas	122
15.4. Kūrybos proceso etinės ir vertybinės dimensijos	123
15.5. Meno vaidmuo šiuolaikinėje visuomenėje	124
15.6. Skyriaus apibendrinimas	125

XVI SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO TENDENCIJOS IR ATEITIES PERSPEKTYVOS. TECHNOLOGINĖS INOVACIJOS IR KŪRYBOS TRANSFORMACIJA

16.1. Skaitmeninių medijų integracija	126
16.2. Globalizacija ir kultūrinė adaptacija	127
16.3. Ateities kūrybos sistemų modeliai	128
16.4. Menininko ir žiūrovo vaidmens evoliucija	129
16.5. Ateities perspektyvos	130

16.6. Skyriaus apibendrinimas	131
XVII SKYRIUS. POST-POST SISTEMINIO MENO KRITINIS VERTINIMAS IR AKADEMINĖ DISKUSIJA. KRITINĖS PERSPEKTYVOS	
17.1. Akademinės kritikos kontekstas	132
17.2. Meno ir technologijos sąveikos kritika	133
17.3. Sociokultūriniai iššūkiai	134
17.4. Akademinė diskusija apie post-post sisteminio meno statusą	135
17.5. Kritinis vertinimas praktikoje	136
17.6. Skyriaus apibendrinimas	137
XVIII SKYRIUS. IŠVADOS IR BENDROS PASTABOS	138
18.1. Teorijos ir praktikos sąveika	
18.2. Kūrinys kaip sistema	139
18.3. Menininko ir žiūrovo vaidmens integracija	140
18.4. Ateities perspektyvos	141
18.5. Bendros pastabos	142
18.6. Baigiamoji refleksija	143
Pabaiga	144
Literatūra	145

Ivadas

Šiuolaikinis menas nuolat balansuoja tarp struktūros ir chaoso, tarp sistemos ir jos griovimo. Po ilgų modernizmo ir postmodernizmo etapų, kuriuose buvo tiek kuriamos, tiek ardomos reikšmių sistemos, iškyla poreikis naujam santykiui su pačia sistema. Būtent šiame kontekste atsiranda post-post sisteminio meno samprata – kaip bandymas ne tik reflektuoti sistemas, bet ir sąmoningai jas kurti, transformuoti bei peržengti.

Ši knyga skirta Tomas Lagūnavičius filosofijai ir praktikai analizuoti. Jo kūryba išsiskiria siekiu sujungti teoriją ir veiksmą, mąstymą ir patyrimą, individualią sąmonę ir kolektyvines struktūras. T. Lagūnavičiaus darbuose sistema nėra statiškas modelis – tai gyvas, nuolat kintantis procesas, kuriame dalyvauja tiek kūrėjas, tiek žiūrovas.

Post-post sisteminis menas, kaip jis plėtojamas šio autoriaus darbuose, peržengia postmodernizmą būdingą ironiją ir fragmentaciją. Vietoje to siūloma nauja kryptis – konstruktyvi, bet kartu refleksyvi kūryba, kurioje sistema tampa ne apribojimu, o galimybe. Tai menas, kuris ne tik analizuoja tikrovę, bet ir aktyviai ją modeliuoja.

Knygoje bus nagrinėjami pagrindiniai T. Lagūnavičiaus teoriniai principai, jų raiška įvairiose medijose bei praktiniai metodai, leidžiantys menininkui veikti kaip sistemų kūrėjui. Taip pat bus siekiama parodyti, kaip ši filosofija gali būti taikoma ne tik mene, bet ir platesniame kultūriniame bei socialiniame kontekste.

Šis tekstas skirtas tiek menininkams, tiek tyrėjams, tiek visiems, kurie domisi naujomis mąstymo formomis ir kūrybos strategijomis. Post-post sisteminis menas kviečia ne tik stebėti, bet ir dalyvauti – kurti sistemas, kurios kuria mus pačius.

I SKYRIUS.

Postmodernizmo pabaiga ir sisteminio meno atgimimas

1.1. Post-post sisteminio meno filosofinės prielaidos

XXI amžiaus pradžioje filosofija ir menas atsiduria paradoksaliaje situacijoje: viena vertus, postmodernizmo projektas, dominavęs XX a. pabaigoje, sėkmingai dekonstruoja didžiuosius naratyvus, autoritetus ir universalias tiesas; kita vertus, ši dekonstrukcija sukuria teorinę tuštumą, kurioje vis sunkiau pagrįsti naujų prasmų kūrimą. Ši situacija suponuoja būtinybę naujam etapui – ne grįžimui prie modernizmo, bet judėjimui toliau, link to, kas šiame darbe vadinama post-post sisteminiu mąstymu.

Šiame kontekste išryškėja Tomas Lagūnavičius kaip mąstytojas, kurio kūryba leidžia kalbėti apie naujos filosofinės ir meninės paradigmos užuomazgas. Nors jo darbai dažnai pristatomi kaip praktinės filosofijos ar kūrybinių strategijų tekstai, nuosekli jų analizė atskleidžia gilesnę struktūrą – bandymą sukurti sisteminę požiūrį į žmogų, kūrybą ir realybę.

1.2. Postmodernizmo ribų problema

Postmodernizmas, kaip pažymi Jean-François Lyotard, pasižymi „nepasitikėjimu didžiaisiais pasakojimais“. Ši tezė tapo kertiniu akmeniu šiuolaikinėje filosofijoje ir mene. Tačiau ilgainiui išryškėjo esminė problema: nuolatinė dekonstrukcija ne tik griauja, bet ir neleidžia kurti stabilios prasmės struktūros.

Jacques Derrida dekonstrukcijos projektas parodė, kad kiekviena reikšmė yra nestabili, nuolat atidėliojama („différance“). Tuo tarpu Gilles Deleuze kartu su Félix Guattari siūlė rizomos modelį – decentralizuotą, be hierarchijos struktūrą.

Tačiau šios teorijos, nors ir revoliucingos, susiduria su trimis esminėmis problemomis:

1. Struktūros praradimas – viskas tampa fragmentiška
2. Veikimo krizė – sunku pereiti nuo teorijos prie praktikos
3. Prasmės ištuštėjimas – ironija pakeičia turinį

Ši situacija sukuria filosofinę įtampą, kuri tampa pradiniu tašku post-post sisteminio meno atsiradimui.

1.3. Perėjimas prie sisteminio mąstymo

Reaguojant į postmodernizmo ribas, XXI amžiuje vis dažniau pasirodo bandymai grąžinti struktūrą, tačiau negrįžtant prie modernistinio dogmatizmo. Ši tendencija pasireiškia įvairiose srityse:

1. sistemų teorijoje,
2. kompleksinių sistemų analizėje,
3. tarpdisciplininuose tyrimuose,
4. praktinėje filosofijoje.

Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius siūlo savitą sprendimą: vietoj fragmentacijos – integruotą, bet dinamišką sistemą, kurioje skirtingi elementai ne tik egzistuoja greta, bet ir sąveikauja.

Jo požiūris leidžia kalbėti apie naują mąstymo tipą, kuriame:

1. struktūra nėra fiksuota,
2. bet nėra ir visiškai suardyta,
3. ji nuolat kuriama ir perkonstruojama.

Tai yra esminis post-post sisteminio meno bruožas.

1.4. Praktinės filosofijos transformacija

Vienas svarbiausių aspektų, išskiriančių Tomas Lagūnavičius iš kitų mąstytojų, yra jo dėmesys praktikai. Filosofija čia suvokiama ne kaip abstrakti refleksija, bet kaip veikimo metodas.

Kaip teigiama jo darbuose:

„praktinė filosofija – disciplinos, gvildenančios žmogaus valingą veiklą.“

Ši nuostata leidžia peržengti tradicinę teorijos ir praktikos priešpriešą. Filosofija tampa:

1. strategijų kūrimu,
2. sprendimų modeliavimu,
3. gyvenimo organizavimo sistema.

Ši transformacija tiesiogiai veikia ir meno sampratą. Menas nebeapsiriboja reprezentacija – jis tampa aktyvia realybės formavimo praktika.

1.5. Naujo meno poreikis

Šiuolaikinis menas susiduria su dilema: kaip kurti po postmodernizmo? Ironija, citatiškumas ir dekonstrukcija tapo įprastais įrankiais, tačiau jų potencialas iš esmės išseko.

Šiame kontekste post-post sisteminis menas siūlo alternatyvą:

1. vietoj dekonstrukcijos – rekonstrukcija,
2. vietoj fragmentacijos – sisteminė integracija,
3. vietoj pasyvios refleksijos – aktyvus veikimas.

Ši kryptis nėra grįžimas į praeitį. Priešingai – ji perima postmodernizmo įžvalgas (pvz., struktūrų nestabilumą), tačiau jas panaudoja kūrybiniam konstravimui, o ne vien griovimui.

II SKYRIUS.

POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINIS KONSTRUKTAS: SĄVOKA, ONTOLOGIJA, SISTEMIŠKUMAS

2.1. Post-post sisteminio meno sąvokos formavimas ir ontologiniai pagrindai

Pirmojoje įvado dalyje buvo atskleista, kad postmodernizmo projektas, nors ir reikšmingas, pasiekė ribą, už kurios prasideda naujų teorinių konstrukcijų poreikis. Antrojoje dalyje pereinama prie gilesnės analizės: kaip formuojasi post-post sisteminio meno sąvoka, kokie yra jos ontologiniai pagrindai ir kokią vaidmenį šiame procese atlieka Tomas Lagūnavičius.

2.2. Post-post sisteminio meno sąvokos konstravimas

„Post-post sisteminis menas“ nėra istoriškai susiformavusi ar institucionalizuota sąvoka. Ji šiame darbe įvedama kaip analitinė kategorija, leidžianti apibūdinti naują meninės ir filosofinės veiklos tipą.

Šios sąvokos struktūra susideda iš trijų komponentų:

1. „Post-post“

Šis prefiksas nurodo ne paprastą chronologinį „po postmodernizmo“, bet kokybinį lūžį. Tai reiškia:

1. negrįžimą prie modernizmo,
2. bet ir ne postmodernizmo tąsą,
3. o naują sintezės etapą.

2. „Sisteminis“

Šis terminas pabrėžia:

1. struktūros svarbą,
2. elementų tarpusavio ryšius,
3. dinaminę organizaciją.

Tai nėra griežta, uždara sistema – veikiau atvira, adaptuojama struktūra.

3. „Menas“

Šiuo atveju menas suprantamas plačiau nei estetiškas objektas. Tai:

1. veikimo forma,
2. kūrybinė intervencija,
3. realybės konstravimo procesas.

Apjungus šiuos elementus, galima teigti:

post-post sisteminis menas – tai kūrybinė praktika, kuri konstruoja dinamiškas sistemas, integruodama skirtingus mąstymo ir veikimo lygius.

2.3. Ontologinis pagrindas: postmatricinis žmogus

Esminis šios krypties filosofinis pagrindas yra Tomas Lagūnavičius suformuluota postmatricinio žmogaus koncepcija.

Skirtingai nei:

1. modernizme – stabilus, racionalus subjektas,
2. postmodernizme – fragmentuotas, decentralizuotas subjektas.

Ši sąvoka leidžia iš naujo apibrėžti žmogaus ontologiją:

Pagrindinės savybės:

1. Daugiapakopiškumas – žmogus egzistuoja keliuose lygmenyse vienu metu
2. Struktūruotumas – egzistuoja vidinė organizacija
3. Adaptacija – sistema nuolat keičiasi
4. Integracija – skirtingos tapatybės sujungiamos į visumą

Šis modelis leidžia išvengti tiek modernistinio determinizmo, tiek postmodernistinio chaoso.

2.4. Nuo subjekto prie sistemos

Klasikinėje filosofijoje centrinė kategorija buvo subjektas. Tačiau post-post sisteminiam mąstyme šis centras keičiasi.

Michel Foucault jau buvo pastebėjęs:
„žmogus yra nesenas išradimas“

Ši mintis leidžia suprasti, kad subjektas nėra absoliuti kategorija. T. Lagūnavičiaus filosofijoje šis procesas žengia dar toliau:

1. subjektas tampa sistema,
2. tapatybė – struktūra,
3. sąmonė – procesas.

Tai reiškia, kad menas, kuriamas tokio subjekto, taip pat įgyja sisteminį pobūdį.

2.5. Kalbos transformacija ir naujų sąvokų būtinybė

Vienas iš svarbiausių post-post sisteminio meno aspektų yra kalbos transformacija. Tradicinė filosofinė kalba, suformuota modernizmo ir postmodernizmo laikotarpiu, negali adekvačiai aprašyti naujų reiškinių.

Čia galima prisiminti Ludwig Wittgenstein tezę:
„Mano kalbos ribos reiškia mano pasaulio ribas.“

Tomas Lagūnavičius aktyviai plečia šias ribas kurdamas naujas sąvokas. Šis procesas rodo:

1. kalbos kūrybiškumą,
2. filosofijos kaip praktikos pobūdį,
3. naujos realybės konstravimą per terminiją.

Naujos sąvokos čia nėra tik aprašomosios – jos yra operaciniai įrankiai, leidžiantys veikti.

2.6. Meno ir filosofijos susiliejimas

Tradicinėje Vakarų kultūroje menas ir filosofija dažnai buvo atskiriami:

1. filosofija – tiesos paieška,
2. menas – estetinė raiška.

Tačiau post-post sisteminiam mąstymui ši riba nyksta. Menas tampa filosofijos forma, o filosofija – meno praktika.

Tai reiškia, kad:

1. kūrinys yra teorija,
2. teorija yra veiksmas,
3. mąstymas yra kūryba.

Ši sintezė yra viena iš svarbiausių naujos paradigmos savybių.

2.7. Sistemiskumo principas mene

Post-post sisteminiam mene sistemiškumas pasireiškia keliais lygmenimis:

1. Struktūrinis lygmuo

Kūriniai turi vidinę organizaciją

2. Procesinis lygmuo

Menas suvokiamas kaip vykstantis procesas

3. Funkcinis lygmuo

Kūriniai atlieka konkrečias funkcijas

4. Interaktyvus lygmuo

Žiūrovas tampa sistemos dalimi

Šie aspektai rodo, kad menas nebėra izoliuotas objektas – jis tampa veikiančia sistema.

III SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO TYRIMO
METODOLOGIJA, TIKSLAI IR VIETA ŠIUOLAIKINĖJE
FILOSOFIJOJE

***3.1. Metodologiniai pagrindai, tyrimo tikslai ir akademinis
naujumas***

Pirmose dviejose skyriuose buvo išskleista teorinė problema ir pasiūlyta konceptuali „post-post sisteminio meno“ schema. Trečiojoje dalyje pereinama prie akademinio pagrindimo: kokiais metodais ši paradigma analizuojama, kokie yra tyrimo tikslai, ir kokią vietą ši studija užima šiuolaikinėje filosofijoje.

3.2. Metodologinė prieiga: tarp hermeneutikos ir sistemų teorijos

Šio darbo metodologija yra sąmoningai daugialypė, nes pati nagrinėjama medžiaga – Tomas Lagūnavičius filosofija – nėra homogeniška.

Ji apima:

1. praktinę filosofiją,
2. meno teoriją,
3. konceptualinę kalbos kūrybą,
4. antropologinius modelius.

Todėl tyrime derinami keli metodai:

1. Hermeneutinė analizė

Remiantis Hans-Georg Gadamer, tekstas nėra uždara struktūra – jo prasmė atsiskleidžia interpretacijos procese. Lagūnavičiaus tekstai dažnai yra fragmentiški, metodiniai, todėl:

1. būtina rekonstruoti jų vidinę logiką,
2. identifikuoti paslėptas struktūras,
3. sujungti atskiras idėjas į sistemą.

2. Fenomenologinė prieiga

Edmund Husserl fenomenologija leidžia analizuoti patirties struktūras. Šiame darbe ji taikoma:

1. praktinės filosofijos veikimo analizėje,
2. kūrybinio proceso supratimui,
3. subjekto transformacijos tyrimui.

3. Sisteminė analizė

Post-post sisteminis menas reikalauja metodų, galinčių aprašyti sudėtingas struktūras. Todėl taikoma:

1. sistemų teorija,
2. kompleksinių ryšių analizė,
3. dinamiškų struktūrų modeliavimas.

4. Komparatyvinė analizė

Lagūnavičiaus idėjos lyginamos su kitais mąstytojais:

1. Gilles Deleuze (rizoma),
2. Jacques Derrida (dekonstrukcija),
3. Michel Foucault (diskurso analizė).

3.3. Tyrimo tikslas: sisteminės paradigmos rekonstrukcija

Pagrindinis šios monografijos tikslas yra ne tik aprašyti Tomas Lagūnavičius kūrybą, bet ir: rekonstruoti ją kaip nuoseklią filosofinę sistemą.

Tai reiškia, kad tyrimas siekia:

1. identifikuoti pagrindines sąvokas,
2. nustatyti jų tarpusavio ryšius,
3. sukurti teorinį modelį,
4. pagrįsti naujos krypties egzistavimą.

3.4. Tyrimo uždaviniai

Siekiant įgyvendinti šį tikslą, keliami šie uždaviniai:

1. Filosofinis kontekstas:

- Išanalizuoti postmodernizmo ribas,
- Nustatyti post-post mąstymo prielaidas.

2. Praktinės filosofijos analizė:

- Ištirti veikimo kaip filosofijos principą,
- Apibrėžti strateginį mąstymą kaip filosofinę kategoriją.

3. Ontologijos rekonstrukcija:

- Išanalizuoti postmatricinio žmogaus koncepciją,
- Palyginti ją su klasikiniu subjektu.

4. Meno teorijos plėtojimas:

- Apibrėžti post-post sisteminio meno principus,
- Ištirti jų taikymą teatro ir kitose srityse.

5. Kalbos analizė:

- Ištirti naujų sąvokų kūrimo mechanizmus,
- Įvertinti jų filosofinę reikšmę.

6. Kritisė refleksija:

- Įvertinti teorijos ribas,
- Nustatyti galimas problemas ir prieštaravimus.

3.5. Akademinis naujumas

Šio darbo naujumas pasireiškia keliais lygmenimis.

1. Naujos sąvokos įvedimas

„Post-post sisteminis menas“ pirmą kartą sistemingai apibrėžiamas kaip filosofinė kategorija.

2. Filosofinės sistemos rekonstrukcija

Tomas Lagūnavičius darbai dažniausiai nagrinėjami fragmentiškai. Šiame darbe jie interpretuojami kaip:

- vientisa sistema,
- turinti aiškią struktūrą,
- pasižyminti teoriniu nuoseklumu.

3. Praktinės filosofijos teorinis pagrindimas

Darbas parodo, kad praktinė filosofija nėra tik taikomoji disciplina, bet gali būti:

- savarankiška teorinė sistema,
- naujo tipo filosofijos forma.

4. Meno teorijos plėtra

Post-post sisteminis menas siūlomas kaip:

- alternatyva postmodernizmui,
- naujas analitinis modelis šiuolaikiniam menui.

3.6. Tyrimo aktualumas šiuolaikiniame kontekste

Šiuolaikinė filosofija susiduria su keliais iššūkiais:

1. teorijų fragmentacija,
2. praktinio pritaikymo stoka,
3. naujų konceptualinių modelių trūkumas.

Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius filosofija tampa aktuali, nes ji:

1. siūlo integruotą požiūrį,
2. jungia teoriją ir praktiką,
3. kuria naują kalbinę sistemą.

3.7. Vieta šiuolaikinėje filosofijoje

Nors T. Lagūnavičiaus darbai dar nėra plačiai integruoti į tarptautinį akademinį diskursą, juos galima sieti su keliomis kryptimis:

1. Post-postmodernizmas:

Bandymas peržengti postmodernizmo ribas.

2. Praktinė filosofija:

Filosofija kaip veikimo sistema.

3. Sistemų teorija:

Struktūrų ir ryšių analizė.

4. Performatyvusis menas:

Menas kaip veiksmas.

Tokiu būdu jo filosofija gali būti laikoma tarpdisciplinine paradigma.

3.8. Kritinė metodologinė pastaba

Svarbu pažymėti, kad šiame darbe naudojama rekonstrukcinė strategija turi tam tikrų ribų:

1. ne visos sąvokos aiškiai apibrėžtos autoriaus tekstuose,
2. dalis interpretacijų yra teorinės rekonstrukcijos rezultatas,
3. egzistuoja rizika „perteorizuoti“ praktinę filosofiją.

Tačiau ši rizika yra neišvengiama siekiant akademinio nuoseklumo.

IV SKYRIUS.

POSTMODERNIZMO KRIZĖ IR RIBOS.

POSTMODERNIZMO FILOSOFINĖ STRUKTŪRA

4.1. Postmodernizmo atsiradimo prielaidos

Postmodernizmas nėra vienaalytė filosofinė kryptis – tai veikiau intelektualinis laukas, susiformavęs kaip reakcija į modernizmo projektą. Modernizmas rėmėsi:

1. racionalumu,
2. universaliomis tiesomis,
3. pažangos idėja,
4. subjekto autonomija.

Tačiau XX a. istoriniai įvykiai – karai, totalitarizmai, technologinės katastrofos – sukompromitavo šias prielaidas. Filosofijoje tai pasireiškė nepasitikėjimu racionalumu ir objektyvia tiesa.

Šiame kontekste iškyla Jean-François Lyotard, kuris postmodernizmą apibūdina kaip: „nepasitikėjimą didžiaisiais pasakojimais.“

Šis teiginys reiškia, kad:

1. universalios teorijos praranda legitimumą,
2. tiesa tampa lokali ir fragmentiška,
3. žinojimas decentralizuojamas.

4.2. Dekonstrukcijos projektas

Vienas svarbiausių postmodernizmo instrumentų yra dekonstrukcija, suformuluota Jacques Derrida.

Dekonstrukcija nėra paprastas griovimas – tai metodas, parodantis, kad:

1. tekstai neturi stabilios reikšmės,
2. kiekviena sąvoka priklauso nuo kitų sąvokų,
3. prasmė nuolat atidėliojama („différance“).

Derrida teigia:

„Nėra nieko už teksto.“

Ši tezė reiškia, kad realybė suvokiama per interpretacijas, o ne tiesiogiai. Tačiau ši pozicija sukelia problemą:

1. jei viskas yra interpretacija,
2. tuomet dingsta stabilus pagrindas veikimui.

4.3. Rizomos modelis ir struktūros griūtis

Alternatyvų struktūros modelį pasiūlė Gilles Deleuze ir Félix Guattari.

Jų „rizomos“ koncepcija apibrėžia struktūrą kaip:

- 1.nehierarchinę,
- 2.decentralizuotą,
- 3.nuolat besiplečiančią.

Rizoma neturi:

- 1.pradžios,
- 2.centro,
- 3.galutinės formos.

Tai radikaliai prieštarauja klasikinei sistemai, kurioje egzistuoja aiški struktūra ir organizacija.

Tačiau rizomos modelis taip pat turi ribų:

- 1.jis sunkiai pritaikomas praktikoje,
- 2.jis neleidžia sukurti stabilios veikimo sistemos,
- 3.jis gali vesti į visišką chaotiškumą.

4.4. Diskurso analizė ir galios struktūros

Michel Foucault postmodernizmui suteikė dar vieną svarbų aspektą – diskurso analizę.

Foucault parodė, kad:

1. žinojimas yra susijęs su galia,
2. diskursai formuoja realybę,
3. subjektas yra socialinių struktūrų produktas.

Jo teiginys:

„galia ir žinojimas yra neatskiriami“

reiškia, kad nėra neutralios tiesos – kiekvienas žinojimas yra tam tikros galios formos išraiška.

Tai dar labiau sustiprina postmodernizmo skepticizmą:

1. tiesa tampa reliatyvi,
2. objektivumas – abejotinas,
3. subjektas – nestabilus.

4.5. Postmodernizmo poveikis menui

Postmodernizmo filosofija turėjo didžiulį poveikį menui. Atsirado naujos kūrybinės strategijos:

1. Ironija

Kūriniai dažnai reflektuoja patys save.

2. Citatiškumas

Naudojami ankstesni tekstai ir stiliai.

3. Fragmentacija

Atsisakoma vientisos struktūros.

4. Dekonstrukcija

Griaunamos tradicinės formos.

Šios strategijos leido menui tapti:

1. kritišku,
2. refleksyviu,
3. konceptuali.

Tačiau ilgai jos pradeda kartotis ir praranda inovatyvumą.

4.6. Postmodernizmo vidiniai prieštaravimai

Nepaisant savo įtakos, postmodernizmas susiduria su esminiais prieštaravimais:

1. Relatyvizmo paradoksas

Jei visos tiesos yra reliatyvios, ar ši tezė taip pat reliatyvi?

2. Kritikos ribos

Jei viskas yra diskursas, kaip galima kritikuoti diskursus?

3. Veikimo problema

Jei nėra stabilaus pagrindo, kaip galima veikti?

4. Prasmės krizė

Nuolatinė dekonstrukcija veda į tuštumą

Šie prieštaravimai rodo, kad postmodernizmas negali būti galutinė filosofinė stadija.

4.7. Perėjimo būtinybė

Atsižvelgiant į šias problemas, tampa aišku, kad reikalinga nauja paradigma. Ji turi:

1. išlaikyti postmodernizmo kritiškumą,
2. bet atkurti struktūrą,
3. sudaryti sąlygas veikimui,
4. leisti kurti prasmę.

Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius siūlo alternatyvą – sisteminių požiūrį, kuris:

1. negriauna struktūrų,
2. bet jas rekonstruoja,
3. neatsisako kompleksumo,
4. bet jį organizuoja.

4.8. Skyriaus apibendrinimas

1. Postmodernizmas yra reakcija į modernizmą,
2. jo pagrindinės idėjos – dekonstrukcija, fragmentacija, reliatyvizmas,
3. jis turi reikšmingų teorinių pasiekimų,
4. tačiau susiduria su esminėmis ribomis.

Tai sudaro pagrindą pereiti prie kito etapo – postmodernizmo krizės analizės, kuri bus nagrinėjama kitoje dalyje.

V SKYRIUS.
POSTMODERNIZMO KRIZĖ IR RIBOS.
POSTMODERNIZMO KRIZĖ MENE IR KŪRYBOS
STAGNACIJA

5.1. Nuo inovacijos prie pasikartojimo

Postmodernizmas, iš pradžių pasižymėjęs radikaliu novatoriškumu, ilgainiui pradeda demonstruoti priešingą tendenciją – pasikartojimą. Strategijos, kurios kadaise buvo revoliucingos (ironija, citatiškumas, dekonstrukcija), tampa:

1. standartizuotos,
2. nuspėjamos,
3. institucionalizuotos.

Tai, kas buvo kritika, tampa norma. Šis procesas rodo, kad postmodernizmas pereina iš avangardo į konvenciją.

Kaip pažymi Fredric Jameson:

„postmodernizmas yra kultūrinė vėlyvojo kapitalizmo logika.“

Ši mintis leidžia suprasti, kad postmodernizmas ne tik kritikuoja sistemą, bet ir tampa jos dalimi.

5.2. Ironijos išsekimas

Ironija buvo vienas pagrindinių postmodernizmo įrankių. Ji leido:

1. distancijuotis nuo turinio,
2. kritikuoti autoritetus,
3. kurti daugiaprasmiškumą.

Tačiau ilgai ironija praranda savo galią. Ji tampa:

1. automatinė reakcija,
2. paviršutiniška strategija,
3. turinio pakaitalu.

Ironijos problema yra ta, kad ji:

1. negali kurti, tik reflektuoti,
2. negali įsipareigoti, tik distancijuotis,
3. negali stabilizuoti prasmės.

Todėl menas, paremtas vien ironija, tampa tuščias.

5.3. Citatiškumo ir simuliacijos problema

Postmodernus menas dažnai remiasi citatomis, referencijomis ir simuliacijomis. Jean Baudrillard šį reiškinį apibūdina kaip: „simuliakrų pasaulį“.

Tai reiškia, kad:

1. ženklai nebeatspindi realybės,
2. jie referuoja vienas į kitą,
3. realybė tampa neatskiriama nuo reprezentacijos.

Tokioje situacijoje menas:

1. praranda ryšį su „tikrove“,
2. tampa savireferencinis,
3. užsidaro savo pačio struktūroje.

Tai sukuria estetinę stagnaciją.

5.4. *Fragmentacijos riba*

Fragmentacija buvo svarbi postmodernizmo strategija, leidusi išlaisvinti kūrybą nuo griežtų formų. Tačiau ši strategija taip pat turi ribas.

Kai kūrinys tampa pernelyg fragmentiškas:

1. prarandamas vientisumas,
2. sunku suvokti struktūrą,
3. žiūrovas praranda orientaciją.

Tai sukuria paradoksą:

1. laisvė virsta chaosu,
2. įvairovė – nesusikalbėjimu,
3. atvirumas – neapibrėžtumu.

5.5. Žiūrovo transformacija: nuo dalyvio prie stebėtojo

Nors postmodernizmas deklaravo žiūrovo aktyvumą, realybėje dažnai nutinka priešingai. Per didelis kompleksumas ir fragmentacija lemia, kad žiūrovas:

1. atsitraukia,
2. tampa pasyvus,
3. praranda interpretacinę galią.

Tai rodo, kad postmodernus menas ne visada įgyvendina savo tikslus.

5.6. Kūrybos krizė ir naujų formų paieška

Atsižvelgiant į šias problemas, XX a. pabaigoje ir XXI a. pradžioje vis dažniau kalbama apie kūrybos krizę. Ši krizė pasireiškia:

1. naujų idėjų trūkumu,
2. stilistiniu pasikartojimu,
3. konceptualiniu išsekimu.

Tačiau ši krizė taip pat tampa galimybe. Ji skatina:

1. ieškoti naujų formų,
2. permąstyti kūrybos principus,
3. kurti naujas paradigmas.

5.7. Perėjimas prie konstruktyvaus mąstymo

Šiame kontekste atsiranda poreikis pereiti nuo dekonstrukcijos prie konstrukcijos. Tai reiškia:

1. ne tik kritikuoti struktūras,
2. bet ir jas kurti,
3. ne tik analizuoti,
4. bet ir veikti.

Tomas Lagūnavičius šį perėjimą įgyvendina per savo praktinę filosofiją ir meno teoriją. Jo požiūris leidžia:

1. sujungti fragmentus į sistemas,
2. kurti funkcionalias struktūras,
3. transformuoti meną į veikimo formą.

5.8. Postmodernizmo krizė kaip pereinamasis etapas

Svarbu pabrėžti, kad postmodernizmo krizė nėra vien neigiamas reiškiny. Ji yra:

1. būtinas etapas,
2. pereinamoji fazė,
3. sąlyga naujai paradigmai atsirasti.

Be dekonstrukcijos nebūtų įmanoma:

1. atsisakyti senų modelių,
2. išlaisvinti kūrybą,
3. sukurti naujas struktūras.

Todėl post-post sisteminis menas nėra postmodernizmo paneigimas – tai jo tęsinys aukštesniame lygyje.

5.9. Skyriaus apibendrinimas

1. postmodernizmas mene patiria stagnaciją,
2. pagrindinės strategijos (ironija, citatiškumas, fragmentacija) išsenka,
3. atsiranda kūrybos krizė,
4. ši krizė skatina naujų formų paiešką.

Tai sudaro pagrindą pereiti prie naujos krypties – post-post sisteminio meno.

VI SKYRIUS.
POSTMODERNIZMO KRIZĖ IR RIBOS.
PERĖJIMAS NUO DEKONSTRUKCIJOS PRIE SISTEMINĖS
KŪRYBOS

6.1. Dekonstrukcijos ribų peržengimas

Ankstesnėse dalyse buvo parodyta, kad dekonstrukcija, kaip pagrindinis postmodernizmo metodas, pasiekia ribą, kurioje ji nebegali generuoti naujų prasmų. Ši situacija kelia esminį klausimą: kas vyksta po dekonstrukcijos?

Jacques Derrida projektas parodė, kad kiekviena struktūra yra nestabili. Tačiau ši įžvalga turi paradoksalų pasekmę:

1. jei viskas gali būti dekonstruota,
2. tuomet nebelieka nieko, ką būtų galima kurti.

Todėl atsiranda poreikis ne atsisakyti dekonstrukcijos, bet ją peržengti. Tai reiškia:

1. pripažinti struktūrų nestabilumą,
2. bet vis tiek kurti naujas struktūras,
3. suvokti kūrybą kaip nuolatinį rekonstravimo procesą.

6.2. Konstruktyvaus posūkio prielaidos

Perėjimas prie konstruktyvaus mąstymo nėra atsitiktinis. Jį lemia keli veiksniai:

1. Praktinio veikimo poreikis

Filosofija ir menas turi būti ne tik refleksyvūs, bet ir funkcionalūs.

2. Kompleksinių sistemų atsiradimas

Šiuolaikinis pasaulis reikalauja mąstymo, gebančio apdoroti sudėtingus ryšius.

3. Naujos technologijos

Skaitmeninė kultūra skatina sisteminį ir tinklinį mąstymą.

4. Kūrybos krizė

Postmodernizmo stagnacija verčia ieškoti naujų modelių.

Šie veiksniai sudaro sąlygas naujai paradigmai – post-post sisteminiam mąstymui.

6.3. Sisteminės kūrybos principas

Post-post sisteminis menas remiasi esminiu principu: kūryba kaip sistema.

Tai reiškia, kad kūrinys nėra:

1. izoliuotas objektas,
2. atsitiktinių fragmentų rinkinys,
3. vien tik estetiškas eksperimentas.

Vietoj to jis tampa:

1. organizuota struktūra,
2. procesinė sistema,
3. funkcinis vienetas.

Šis požiūris artimas sistemų teorijai, kurioje svarbiausia yra ne elementai patys savaime, bet jų tarpusavio ryšiai.

6.4. Nuo fragmento prie integracijos

Vienas svarbiausių post-post sisteminio meno bruožų yra perėjimas:

- 1.nuo fragmentacijos → prie integracijos,
- 2.nuo chaoso → prie organizacijos,
- 3.nuo dekonstrukcijos → prie rekonstrukcijos.

Tačiau ši integracija nėra grįžimas prie modernistinio vieningumo. Ji pasižymi:

- 1.lankstumu,
- 2.atvirumu,
- 3.dinamiškumu.

Tai leidžia išlaikyti postmodernizmo įžvalgas, bet jas panaudoti kūrybiškai.

6.5. Tomas Lagūnavičius kaip pereinamojo laikotarpio mąstytojas

Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius gali būti interpretuojamas kaip pereinamojo laikotarpio figūra, kuri:

1. perima postmodernizmo kritiškumą,
2. bet atsisako jo destruktivumo,
3. kuria naują sisteminę paradigmą.

Jo darbuose matyti aiški tendencija:

1. struktūruoti mąstymą,
2. kurti metodikas,
3. integruoti skirtingas praktikas.

Tai leidžia jį laikyti vienu iš post-post sisteminio meno pradininkų.

6.6. Praktinė filosofija kaip konstrukcijos įrankis

T. Lagūnavičiaus praktinė filosofija yra esminis konstruktyvaus posūkio elementas. Ji leidžia:

1. pereiti nuo teorijos prie veikimo,
2. sukurti konkrečias strategijas,
3. organizuoti kūrybinį procesą.

Šiuo požiūriu filosofija tampa:

1. ne tik interpretacijos priemone,
2. bet ir kūrybos technologija.

Tai iš esmės keičia filosofijos vaidmenį kultūroje.

6.7. Naujo meno modelio bruožai

Remiantis šia analize, galima išskirti pagrindinius post-post sisteminio meno bruožus:

1. Sistemiškumas

Kūriniai turi vidinę struktūrą.

2. Procesiškumas

Menas suvokiamas kaip vykstantis procesas.

3. Funkcionalumas

Kūriniai atlieka konkrečias funkcijas.

4. Interaktyvumas

Žiūrovas tampa aktyviu dalyviu.

5. Integracija

Skirtingi elementai sujungiami į visumą.

Šie bruožai rodo, kad menas tampa operacine sistema.

6.8. Filosofinė reikšmė

Perėjimas prie sisteminės kūrybos turi platesnę filosofinę reikšmę. Jis žymi:

1. naują ontologiją (pasaulis kaip sistema),
2. naują epistemologiją (žinojimas kaip procesas),
3. naują estetiką (menas kaip veikimas).

Tai leidžia kalbėti apie paradigminį poslinkį.

6.9. Skyriaus apibendrinimas

1. Dekonstrukcija pasiekia ribą,
2. atsiranda poreikis konstrukcijai,
3. formuojasi sisteminės kūrybos principas,
4. Tomas Lagūnavičius įkūnija šį perėjimą.

VII SKYRIUS.
PRAKTINĖ FILOSOFIJA KAIP SISTEMA.
PRAKTINĖS FILOSOFIJOS SAMPRATOS
REKONSTRUKCIJA

7.1. Filosofijos transformacija: nuo teorijos prie veikimo

Vakarų filosofijos tradicijoje ilgą laiką dominavo teorinis mąstymas. Nuo Plato iki Immanuel Kant filosofija buvo suvokiama kaip:

1. tiesos paieška,
2. pažinimo struktūrų analizė,
3. abstrakčių principų formulavimas.

Tačiau šiuolaikiniame kontekste vis labiau ryškėja poreikis filosofiją perorientuoti į praktinį lygmenį. Šis posūkis nėra visiškai naujas – jau Aristotle skyrė teorinę (theoria) ir praktinę (praxis) veiklą. Vis dėlto tik XXI amžiuje praktinė filosofija įgauna sisteminį pobūdį.

Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius pasiūlo radikalesnę transformaciją: filosofija tampa ne tik praktikos refleksija, bet pačia praktikos struktūra.

7.2. Praktinės filosofijos apibrėžimas

T. Lagūnavičiaus darbuose praktinė filosofija apibrėžiama kaip: „disciplinos, gvildenančios žmogaus valingą veiklą“.

Šis apibrėžimas leidžia išskirti kelis esminius aspektus:

1. Valinga veikla

Filosofija orientuojasi į sąmoningą veikimą.

2. Kryptingumas

Veikla turi tikslą ir struktūrą.

3. Refleksyvumas

Veikimas yra apmąstomas ir koreguojamas.

4. Metodiškumas

Kuriamos strategijos ir algoritmai.

Tokiu būdu filosofija tampa ne tik interpretacijos, bet ir organizavimo įrankiu.

7.3. Filosofija kaip strategija

Vienas svarbiausių Tomas Lagūnavičius indėlių yra filosofijos transformacija į strateginį mąstymą.

Tradicinėje filosofijoje:

1. svarbiausia buvo „kas yra tiesa?“

Praktinėje filosofijoje:

1. svarbiausia tampa „kaip veikti?“

Šis pokytis keičia pačią filosofijos struktūrą. Ji tampa:

1. orientuota į sprendimus,
2. pritaikoma realiose situacijose,
3. susijusi su veiksmų planavimu.

Tai leidžia kalbėti apie filosofiją kaip strategijų kūrimo sistemą.

7.4. Veikimo algoritmai ir metodikos

T. Lagūnavičiaus darbuose dažnai pateikiami konkretūs žingsniai, metodai, instrukcijos. Tai rodo, kad filosofija įgauna algoritminį pobūdį.

Tokie algoritmai pasižymi:

1. aiškia struktūra,
2. nuoseklumu,
3. pritaikomumu.

Šis aspektas yra ypač svarbus post-post sisteminiame mene, nes:

1. kūryba tampa organizuotu procesu,
2. menininkas veikia kaip sistemos kūrėjas,
3. rezultatas priklauso nuo metodo.

7.5. Santykis su kitomis filosofinėmis tradicijomis

Praktinė filosofija nėra izoliuotas reiškinys. Ji turi sąsają su kitomis tradicijomis.

1. Pragmatizmas

William James ir John Dewey pabrėžė, kad tiesa yra tai, kas veikia praktikoje.

2. Egzistencializmas

Jean-Paul Sartre akcentavo pasirinkimą ir veiksmą kaip žmogaus esmę.

3. Stoicizmas

Senovės filosofai (pvz., Epictetus) pabrėžė gyvenimo praktikos svarbą.

Tačiau Tomas Lagūnavičius šias idėjas sistemina ir perkelia į naują lygmenį:

1. sujungia jas su sisteminiu mąstymu,
2. paverčia metodikomis,
3. integruoja į kūrybos procesą.

7.6. Filosofijos operacionalizacija

Vienas iš svarbiausių šios krypties aspektų yra filosofijos operacionalizacija – jos pavertimas veikiančia sistema.

Tai reiškia, kad filosofija:

1. turi aiškius tikslus,
2. naudoja konkrečius metodus,
3. generuoja rezultatus.

Šiuo požiūriu filosofija tampa panaši į:

1. technologiją,
2. inžineriją,
3. projektavimo procesą.

Tai radikaliai keičia jos statusą kultūroje.

7.7. Praktinė filosofija ir kasdienybė

Skirtingai nei klasikinė filosofija, kuri dažnai orientuota į abstrakčias problemas, praktinė filosofija tiesiogiai susijusi su kasdienybe.

Ji nagrinėja:

1. sprendimų priėmimą,
2. kūrybinę veiklą,
3. asmeninį tobulėjimą,
4. socialinius santykius.

Tai leidžia filosofijai tapti:

1. prieinama,
2. pritaikoma,
3. aktuali.

7.8. Sisteminė praktinės filosofijos struktūra

Analizuojant Tomas Lagūnavičius darbus, galima išskirti sisteminę struktūrą:

1. Tikslų nustatymas

Ką siekiama pasiekti?

2. Strategijos kūrimas

Kaip tai bus daroma?

3. Veiksmų planavimas

Kokie konkretūs žingsniai?

4. Įgyvendinimas

Praktinis veikimas.

5. Refleksija

Rezultatų analizė ir korekcija.

Ši struktūra primena sisteminių modelių, kuris gali būti taikomas įvairiose srityse.

7.9. Praktinės filosofijos reikšmė menui

Praktinė filosofija turi tiesioginį poveikį menui. Ji leidžia:

1. organizuoti kūrybinį procesą,
2. kurti metodines sistemas,
3. integruoti skirtingas disciplinas.

Post-post sisteminiame mene tai reiškia, kad:

1. kūrinys yra proceso rezultatas,
2. menininkas yra strategas,
3. kūryba yra sistema.

7.10. Skyriaus apibendrinimas

Šioje dalyje buvo parodyta, kad:

1. filosofija transformuojasi iš teorijos į praktiką,
2. praktinė filosofija tampa strategine sistema,
3. Tomas Lagūnavičius sukuria metodinę požiūrį į mąstymą,
4. ši filosofija yra post-post sisteminio meno pagrindas.

VIII SKYRIUS.
PRAKTINĖ FILOSOFIJA KAIP SISTEMA.
PRAKTINĖS FILOSOFIJOS METODAI IR KŪRYBINĖS
STRATEGIJOS

8.1. Metodiškumo principas praktinėje filosofijoje

Vienas esminių Tomas Lagūnavičius filosofijos bruožų yra metodiškumas. Skirtingai nei tradicinėje filosofijoje, kur metodas dažnai yra implicitinis, čia jis tampa:

1. aiškiai artikuliuotas,
2. struktūruotas,
3. sąmoningai taikomas.

Metodas nėra tik analizės įrankis – jis yra kūrybos pagrindas. Tai reiškia, kad:

1. mąstymas gali būti projektuojamas,
2. kūryba gali būti organizuojama,
3. rezultatai gali būti sistemingai kuriami.

8.2. Kūrybinės strategijos kaip filosofinė kategorija

T. Lagūnavičiaus darbuose ypatingą vietą užima kūrybinių strategijų sąvoka. Ji leidžia peržengti tradicinį įkvėpimo modelį, kuriame kūryba suvokiama kaip spontaniškas procesas.

Vietoj to siūloma:

1. kurti idėjas sistemingai,
2. planuoti kūrybą,
3. naudoti metodines schemas.

Šiuo požiūriu kūryba tampa:

ne atsitiktinumu, o valdomu procesu.

Tai iš esmės keičia menininko vaidmenį – jis tampa ne tik kūrėju, bet ir strategu.

8.3. Algoritminis mąstymas

Vienas radikaliausių šios filosofijos aspektų yra algoritminio mąstymo įvedimas. Tai reiškia, kad:

1. mąstymo procesai gali būti struktūruoti kaip algoritmai,
2. kūryba gali būti suskaidyta į žingsnius,
3. sprendimai gali būti modeliuojami.

Algoritminis mąstymas pasižymi:

1. Nuoseklumu – aiški veiksmų seka
2. Pakartojamumu – metodas gali būti taikomas kelis kartus
3. Efektyvumu – siekiama optimalaus rezultato
4. Universalumu – taikomas skirtingose srityse

Tai leidžia filosofijai priartėti prie:

1. technologinio mąstymo,
2. inžinerijos,
3. sistemų projektavimo.

8.4. Kūrybos modeliavimas

Praktinėje filosofijoje kūryba tampa modeliuojama sistema. Tai reiškia, kad galima:

1. numatyti kūrybos eigą,
2. analizuoti jos struktūrą,
3. optimizuoti procesą.

Šis modeliavimas apima:

1. Įvestis (input)

Idėjos, informacija, kontekstas.

2. Procesas

Transformacijos, interpretacijos, kombinacijos.

3. Išvestis (output)

Kūrinys, sprendimas, rezultatas.

Tokiu būdu kūryba tampa panaši į informacinę sistemą.

8.5. Strateginis mąstymas kaip kūrybos pagrindas

Tomas Lagūnavičius filosofijoje strateginis mąstymas yra centrinė kategorija. Jis apima:

1. ilgalaikį planavimą,
2. tikslų formulavimą,
3. veiksmų koordinavimą.

Strateginis mąstymas leidžia:

1. sujungti skirtingas idėjas,
2. kurti kompleksines sistemas,
3. orientuotis į rezultatą.

Tai skiria post-post sisteminį meną nuo postmodernizmo, kuriame dažnai dominuoja spontaniškumas ir fragmentacija.

8.6. Metodų tipologija

Analizuojant T. Lagūnavičiaus darbus, galima išskirti kelias pagrindines metodų grupes:

1. Analitiniai metodai

1. problemų skaidymas
2. struktūrų identifikavimas

2. Sintetiniai metodai

1. elementų jungimas
2. naujų sistemų kūrimas

3. Transformaciniai metodai

1. idėjų keitimas
2. kontekstų perinterpretavimas

4. Strateginiai metodai

1. planavimas
2. veiksmų koordinavimas

Ši tipologija rodo, kad praktinė filosofija yra daugiapakopė sistema.

8.7. Santykis su technologiniu mąstymu

Algoritminis ir sisteminis požiūris leidžia praktinę filosofiją sieti su technologiniu mąstymu.

Tai ypač aktualu XXI amžiuje, kai:

1. skaitmeninės technologijos formuoja kultūrą,
2. informacija tampa pagrindiniu resursu,
3. sistemos tampa vis sudėtingesnės.

Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius filosofiją gali būti suprantama kaip:

1. konceptualinė technologija,
2. mąstymo inžinerija,
3. kūrybos programavimas.

8.8. Kūrybos kontrolės problema

Vienas svarbus klausimas – ar sisteminis ir algoritminis požiūris neriboja kūrybos?

Galimos dvi pozicijos:

1. Kritinė

1. metodai gali slopinti spontaniškumą
2. kūryba tampa mechaninė

2. Konstruktyvi

1. metodai padeda organizuoti kūrybą
2. jie išplečia galimybes
3. leidžia pasiekti sudėtingesnius rezultatus

T. Lagūnavičiaus filosofija remiasi antrąja pozicija: metodas nėra apribojimas, o įrankis.

8.9. Praktinės filosofijos universalumas

Vienas iš šios filosofijos tikslų – universalumas. Tai reiškia, kad jos metodai gali būti taikomi:

1. mene,
2. versle,
3. švietime,
4. kasdienybėje.

Šis universalumas rodo, kad praktinė filosofija yra ne tik teorinė sistema, bet ir bendras veikimo modelis.

8.10. Skyriaus apibendrinimas

1. Praktinė filosofija remiasi metodais ir strategijomis,
2. kūryba tampa organizuotu procesu,
3. algoritminis mąstymas leidžia struktūruoti veikimą,
4. Tomas Lagūnavičius sukuria sisteminį kūrybos modelį.

IX SKYRIUS.
PRAKTINĖ FILOSOFIJA KAIP SISTEMA.
PRAKTINĖS FILOSOFIJOS RIBOS IR KRITIKA

9.1. Praktinės filosofijos ribų apibrėžimas

Nors Tomas Lagūnavičius pasiūlytas sisteminis metodas suteikia filosofijai naują veikimo dimensiją, jis turi savo ribas:

1. **Konceptualinės ribos** – kiekvienas algoritmas remiasi konkrečiomis prielaidomis, todėl negali aprėpti visiškai visų kūrybinių situacijų.
2. **Žmogiškos ribos** – metodai gali būti per sudėtingi arba nepakankamai lankstūs žmogaus pojūčiams ir intuicijai.
3. **Estetinės ribos** – sisteminis požiūris gali apriboti kūrybinės netikėtumo ir spontaniškumo galimybes.

Šios ribos rodo, kad praktinė filosofija nėra absoliuti, bet pritaikoma sistema, turinti ribotą universalumą.

9.2. Kritika iš tradicinės akademinės filosofijos

Post-post sisteminė praktinė filosofija susiduria su kritika akademinėje bendruomenėje. Pagrindiniai kritikos punktai:

1. Abstrakcijos stoka – pernelyg orientuota į veiksmą, mažai dėmesio teorijai.
2. Metodologinis determinavimas – kai kurie teigia, kad algoritmai gali riboti kūrybines galimybes.
3. Įtakos technologijoms pernelyg didelė – filosofija gali tapti „praktikos inžinerija“ ir prarasti refleksyvumo gylį.

Vis dėlto Tomas Lagūnavičius argumentuoja, kad šie trūkumai nėra neigiamas reiškiny, o sąmoningas pasirinkimas, leidžiantis filosofijai tapti labiau funkcionalia.

9.3. *Santykis su akademine filosofija*

Praktinė filosofija, nors ir skiriasi nuo tradicinės akademinės filosofijos, nėra su ja prieštaringa.

Ji remiasi:

1. logikos principais,
2. konceptualių struktūrų analizę,
3. filosofinių argumentų sistematizavimu.

Skirtumas yra tik tikslų orientacija: vietoje teorinės analizės – veikimas ir kūryba.

Šis požiūris padeda įveikti postmodernizmo krizę:

1. ne tik kritikuojiama,
2. bet kuriama,
3. struktūruojama,
4. interpretuojama praktikoje.

9.4. Filosofijos ir saviugdų problemos

Praktinė filosofija taip pat siejasi su saviugda ir asmeniniu tobulėjimu. Tačiau čia iškyla keli iššūkiai:

1. Įgyvendinimo sunkumai – teoriniai metodai kartais sunkiai pritaikomi realiame gyvenime.
2. Subjektyvumo įtaka – žmogaus emocijos, intuicija ir kultūrinis kontekstas gali deformuoti sistemą.
3. Vertybinių klausimų – algoritminiai metodai negali pilnai apimti etinių ir estetinių nuostatų.

T. Lagūnavičiaus sprendimas – sisteminis refleksyvumas, kai metodai nuolat koreguojami atsižvelgiant į asmeninę ir socialinę realybę.

9.5. Teoriniai prieštaravimai

Praktinė filosofija kaip sistema taip pat susiduria su filosofiniais prieštaravimais:

1. Determinizmo ir laisvės paradoksas – jei kūryba struktūrizuota, ar ji vis dar spontaniška?
2. Universalumo ir konteksto įtaka – kaip universalūs metodai veikia skirtinguose kultūriniuose kontekstuose?
3. Praktikos ir refleksijos santykis – ar sisteminis veiksmas neatsisako filosofinės įžvalgos?

Šie prieštaravimai nėra vien tik trūkumai – jie skatina metodų tobulinimą ir adaptaciją.

9.6. Kritinės analizės apibendrinimas

Šioje dalyje buvo parodyta, kad:

1. praktinė filosofija turi ribas,
2. susiduria su akademine kritika,
3. turi problemų su saviugda ir etika,
4. egzistuoja teoriniai prieštaravimai.

Tačiau jos stiprioji pusė yra gebėjimas transformuoti kūrybą į sisteminių procesų, kuris sprendžia postmodernizmo krizės problemas.

9.10. Skyriaus apibendrinimas

1. Praktinė filosofija yra post-post sisteminio meno pamatas,
2. ji struktūrizuoja mąstymą ir kūrybą,
3. algoritminis ir strateginis požiūris leidžia sistemingai generuoti kūrybą,
4. ribos ir kritika yra sąmoningai įtrauktos į metodą kaip adaptacinė funkcija.

X SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINĖS
KONCEPCIJOS.
POST-POST SISTEMINIO MENO SAMPRATA IR PRINCIPAI

10.1. Naujos meno paradigmos poreikis

Postmodernizmo krizė ir kūrybos stagnacija sukūrė sąlygas post-post sisteminiam menui atsirasti. Ši paradigma siekia:

1. peržengti postmodernizmo destruktivumą,
2. sujungti dekonstrukciją su konstrukcija,
3. sukurti kūrybos sistemą, kuri yra funkcionali ir adaptuojama.

Tomas Lagūnavičius savo darbuose pabrėžia:

„Menas turi būti ne tik kritikos instrumentas, bet ir veikimo sistema, gebanti transformuoti aplinką ir kūrėją.“

Ši mintis tapo pagrindu teorinei post-post sisteminio meno koncepcijai.

10.2. Kūrinys kaip sistema

Vienas esminių principų – kūrinys kaip sistema. Tai reiškia, kad kiekvienas meno objektas turi:

1. aiškią struktūrą,
2. vidinius ryšius tarp elementų,
3. funkcionalumą,
4. sąveiką su žiūrovu.

Šis požiūris leidžia peržengti postmodernizmo fragmentaciją ir citatiškumą, nes kūrinys nėra vien tik atsitiktinių fragmentų rinkinys, o dinamiška organizuota visuma.

10.3. Integracijos ir interaktyvumo principai

Post-post sisteminis menas remiasi dviem pagrindiniais principais:

1. Integracija

1. skirtingi kūrinio elementai sujungiami į sistemą,
2. išlaikomas dinamiškas balansavimas tarp dalinių struktūrų ir bendros visumos.

2. Interaktyvumas

1. žiūrovas nėra tik stebėtojas,
2. jis įtraukiamas į kūrybos procesą,
3. sąveika su žiūrovu tampa sistemos dalimi.

Šie principai leidžia menui tapti veikiančia sistema, o ne tik estetiniu objektu.

10.4. Dinamiškumo principas

Kitas svarbus post-post sisteminio meno bruožas – dinamiškumas.

Kūriny:

1. keičiasi priklausomai nuo konteksto,
2. reaguoja į žiūrovo veiksmus,
3. vystosi laikui bėgant.

Dinamiškumas leidžia menui:

1. išlaikyti naujumą,
2. įveikti pasikartojimo problemą,
3. būti adaptabiliu prie nuolat kintančios aplinkos.

10.5. Sistemos ir atsitiktinumo dermė

Nors kūrinys yra sisteminis, post-post menas neatsisako atsitiktinumo. Lagūnavičiaus koncepcijoje:

1. struktūra suteikia kryptį,
2. atsitiktinumas suteikia naujumą,
3. abi dimensijos veikia sinergiškai.

Tai leidžia kurti meno objektus, kurie yra organizuoti, bet netikėti.

10.6. Menininko vaidmuo kaip stratego

Vienas iš post-post sistemos principų – menininkas tampa strategu, o ne vien tik kūrėju:

1. planuoja kūrinio struktūrą,
2. kuria algoritmus ir interaktyvias schemas,
3. koordinuoja žiūrovo sąveiką su kūrinio.

Šis vaidmuo reikalauja sisteminio mąstymo, metodų taikymo ir nuolatinės refleksijos.

10.7. Kūrinio ir žiūrovo sąveika

Post-post menas pabrėžia aktyvų žiūrovą.

Sąveika gali būti:

1. fizinė (interaktyvus objektas),
2. konceptuali (interpretacija ir konteksto kūrimas),
3. skaitmeninė (virtualios erdvės integracija).

Tokiu būdu kūrinys tampa procesu, o ne baigtiniu objektu, o žiūrovas – sistemos dalimi.

10.8. Estetinė ir filosofinė sintezė

Post-post sisteminis menas jungia:

1. estetiką – grožį, formą, patirtį,
2. filosofiją – struktūrą, metodą, refleksiją.

Ši sintezė leidžia menui būti:

1. prasmingam,
2. funkcionaliam,
3. transformuojančiam.

10.9. Post-post sisteminio meno principų santrauka

1. Sistemiškumas – kūrinys kaip organizuota visuma.
2. Integracija – elementai sujungiami į struktūrą.
3. Interaktyvumas – žiūrovas kaip sistemos dalis.
4. Dinamiškumas – kūrinys keičiasi ir vystosi.
5. Strategiškas – menininkas kaip kūrybos strategas.
6. Atsitiktinumo integracija – naujumo ir netikėtumo išlaikymas.

Šie principai rodo, kad post-post sisteminis menas yra funkcinė, adaptabili ir filosofiniu požiūriu pagrįsta paradigma.

10.10. Skyriaus apibendrinimas

1. Atsiranda kaip postmodernizmo tęsinys,
2. kūrinys yra sistema, o ne fragmentas,
3. menininkas tampa strategu, o žiūrovas – aktyviu dalyviu,
4. dinamiškumas ir atsitiktinumas yra esminės kūrybos dimensijos,
5. estetika ir filosofija sintezuojasi į vieningą praktiką.

XI SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINĖS
KONCEPCIJOS.
POST-POST SISTEMINIO MENO PRAKTINIAI PAVYZDŽIAI
IR SĄVEIKOS MODELIAI

11.1. Praktiniai kūrybos modeliai

Tomas Lagūnavičius savo darbuose siūlo konkretizuotus post-post sisteminio meno modelius, kurie iliustruoja teorinius principus.

Pavyzdžiai apima:

1. Moduliniai kūriniai -
 - a. kūrinys susideda iš atskirų modulių, kurie gali būti reorganizuojami,
 - b. kiekvienas modulis turi savarankišką struktūrą, bet veikia tik kaip dalis visumos.
2. Procesinės instaliacijos -
 - a. kūrinys vystosi laike, reaguoja į žiūrovų veiksmus,
 - b. interaktyvumas tampa esmine meninės patirties dalimi.
3. Sąveikiniai medijų projektai -
 - a. naudojamos skaitmeninės technologijos,
 - b. žiūrovas gali manipuluoti informacija, kurti alternatyvias versijas,
 - c. kūrinys tampa platforma, o ne vienu objektu.

Šie modeliai rodo, kad kūrinys kaip sistema yra realiai įgyvendinamas post-post menas.

11.2. Žiūrovo sąveikos modeliai

Žiūrovas post-post sisteminiame mene nėra pasyvus:

1. Kognityvinė sąveika – žiūrovas analizuoja kūrinio struktūrą, ieško ryšių.
2. Veiksmų sąveika – žiūrovas įsitraukia į kūrinio eigą, gali keisti jo formą ar turinį.
3. Socialinė sąveika – kūrinys veikia kaip platforma bendruomenei, skatina diskusijas ir bendradarbiavimą.

T. Lagūnavičiaus požiūriu, žiūrovas tampa aktyviu sistemos komponentu, o menas įgyja kolektyvinę dimensiją.

11.3. Menininko metodinės schemos

Menininko veikla post-post sisteminiam mene remiasi metodinėmis schemomis, kurios apima:

1. Planavimą – tikslų nustatymas, modulinių struktūrų kūrimas.
2. Algoritminį projektavimą – kūrybos procesų žingsnių išdėstymas.
3. Interaktyvių mechanizmų integraciją – sąsaja su žiūrovu, reakcijos ir adaptacijos modeliai.
4. Vertinimą ir refleksiją – sistemos efektyvumo ir kūrybos kokybės analizė.

Šios schemos užtikrina, kad kūryba išlaikytų sistemiškumą, dinamiškumą ir adaptaciją.

11.4. Kūrinys kaip socialinė sistema

Post-post sisteminis menas traktuoja kūrinį ne tik kaip estetinių elementų rinkinį, bet ir kaip socialinę sistemą:

1. kūrinys įtakoja žiūrovų elgesį, reakcijas ir interpretacijas,
2. skatina kolektyvinį kūrybos procesą,
3. gali transformuoti bendruomenės sąveikos modelius.

Šis aspektas rodo, kad menas nėra izoliuotas objektas – jis integruotas į socialinę erdvę ir veikia kaip dinamiška sistema.

11.5. Pavyzdžių analizė

T. Lagūnavičiaus darbai dažnai iliustruoja šiuos principus:

1. „Transhumanistiniai šokiai“ – projektai, kuriuose žiūrovai reorganizuoja meno objektų dalis, keisdami patirtį ir prasmę.
2. „Antikorelizmas“ – instaliacijos, kurios kinta priklausomai nuo aplinkos sąlygų ir žiūrovo įsitraukimo.
3. „Projekruojanti realybė“ – interaktyvūs internetiniai menai, kuriuose žiūrovai tampa kūrėjais, o kūrinys nuolat transformuojasi.

Analizė rodo, kad post-post sisteminis menas yra ne tik teorinė koncepcija, bet ir praktinis kūrybos modelis, sėkmingai įgyvendinamas įvairiose medijose.

11.6. Praktinių pavyzdžių apibendrinimas

Praktiniai T. Lagūnavičiaus modeliai rodo:

1. sisteminio požiūrio taikymą kūryboje,
2. žiūrovo įtraukimo svarbą,
3. kūrinio dinamiškumą ir adaptabilumą,
4. menininko veiklą kaip strateginio mąstymo praktiką.

11.7. Skyriaus apibendrinimas

1. Gali būti praktiškai įgyvendinamas,
2. kūrinys tampa socialine ir interaktyvia sistema,
3. menininkas veikia kaip strategas, planuojantis ir koordinuojantis kūrybą,
4. žiūrovas tampa aktyviu kūrybos proceso dalyviu.

XII SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO TEORINĖS
KONCEPCIJOS.
TEORINIŲ PRINCIPŲ IR PRAKTINIŲ MODELIŲ SINTEZĖ

12.1. Sintezės būtinybė

Post-post sisteminis menas, kaip Tomas Lagūnavičius pabrėžia, nėra tik teorinė konstrukcija ar atsitiktinai susieta kūryba. Siekiama integruoti teoriją ir praktiką:

1. teorija suteikia kryptį ir metodologinį pagrindą,
2. praktika įrodo konceptų taikymą realiaame kūrybos procese.

Sintezė leidžia menui būti funkciniu, refleksyviu ir adaptabiliu.

12.2. Filosofinės ir estetinės dimensijos

Sintezė vyksta dviem lygmenimis:

1. Filosofinė dimensija

1. kūrinys veikia kaip sistema,
2. menininkas kaip strategas planuoja struktūras,
3. žiūrovas tampa aktyviu sistemos elementu.

2. Estetinė dimensija

1. kūrinys suteikia patirtį ir emocinę vertę,
2. interaktyvumas ir dinamika padidina patirties įvairovę,
3. atsitiktinumo integracija suteikia netikėtumo elementą.

Šios dimensijos kartu formuoja vieningą post-post sisteminio meno patirtį, kuri yra tiek intelektualinė, tiek sensorinė.

12.3. Kūrybos sistemos adaptacija prie XXI a. konteksto

Šiuolaikinėje kultūroje kūrybos procesai turi prisitaikyti prie:

1. skaitmeninių medijų,
2. globalizuotos kultūros,
3. technologinių inovacijų,
4. interaktyvių platformų.

T. Lagūnavičiaus modeliai tai sprendžia sisteminiu mąstymu, kuris leidžia:

1. integruoti skirtingus medijų tipus,
2. kurti interaktyvius ir adaptabilius kūrinius,
3. užtikrinti, kad kūrinys vystytųsi laikui bėgant,
4. sujungti teorinę struktūrą su praktine taikymu.

12.4. Sisteminis ir adaptatyvus menas

Post-post sisteminis menas yra adaptatyvus:

1. reagavimas į žiūrovo veiksmus ir aplinkos sąlygas,
2. modulinį struktūrų reorganizacija,
3. naujų interpretacijų generavimas.

Šis požiūris užtikrina, kad kūrinys nėra statiškas objektas, bet dinamiška sistema, kuri gali keistis ir vystytis kartu su kontekstu.

12.5. Žiūrovo vaidmens stiprinimas

Sintezės metu ypatingas dėmesys skiriamas žiūrovo vaidmeniui:

1. žiūrovas gali sąveikauti su kūriniu tiek fiziniu, tiek konceptuali lygiu,
2. kūrinys tampa platforma dialogui,
3. žiūrovo patirtis tampa kūrybos proceso dalimi.

Tai leidžia menui transformuotis iš pasyvaus objekto į aktyvią kultūros sistemą.

12.6. Praktinių modelių ir teorinių principų derinys

Sintezuojant:

1. Teorija suteikia kryptį, filosofinę sistemą, metodus,
2. Praktika įgyvendina struktūras, žiūrovo sąveiką, dinamizmą, atsitiktinumą.

Šis derinys leidžia post-post sisteminiam menui:

1. išlaikyti intelektualią gylį,
2. būti adaptabiliam,
3. sujungti kūrybą ir technologijas,
4. generuoti naujas meno patirties formas.

12.7. Skyriaus apibendrinimas

1. Grindžiamas sisteminiu ir algoritminiu požiūriu,
2. kūrinys veikia kaip socialinė ir interaktyvi sistema,
3. menininkas tampa strategu, žiūrovas – aktyviu dalyviu,
4. sintezė tarp teorijos ir praktikos leidžia menui prisitaikyti prie XXI a. konteksto,
5. estetika ir filosofija susijungia į vieningą patirtį.

XIII SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO METODOLOGIJA.
KŪRYBOS PROCESŲ METODOLOGIJA

13.1. Sisteminio planavimo principas

Tomas Lagūnavičius postulatuoja, kad post-post sisteminio meno kūryba turi būti planinė ir struktūruota, siekiant užtikrinti:

1. kūrinio funkcinę vientisumą,
2. žiūrovo sąveikos efektyvumą,
3. adaptabilumą ir ilgalaikę aktualumą.

Sisteminis planavimas apima tris pagrindinius etapus:

1. Tikslų formulavimas – nustatomi kūrybos strateginiai tikslai ir pageidaujami poveikiai.
2. Struktūros projektavimas – kuriami moduliai, sistemos ryšiai ir interaktyvumo mechanizmai.
3. Veikimo algoritmų kūrimas – planuojami žingsniai, kaip kūrinys vystysis ir sąveikaus su žiūrovu.

13.2. Algoritminės kūrybos schema

Praktikoje T. Lagūnavičiaus metodologija remiasi algoritminiu mąstymu, kuris struktūrizuoja kūrybos procesą:

1. Įvesties analizė – idėjos, kontekstas, medijos, žiūrovo tipai.
2. Transformacijos žingsniai – idėjų pertvarkymas, elementų kombinacija, modulinė sistemų formavimas.
3. Rezultato generavimas – kūrinio vizualinė, sensorinė ar interaktyvi forma.
4. Refleksija ir korekcija – testavimas, žiūrovo reakcijos stebėjimas, struktūros koregavimas.

Ši schema leidžia kiekvienam kūriniui būti dinamišku ir adaptuojamu, o kūrybos procesui – sistemingu ir pakartojamu.

13.3. Modulinė kūrybos struktūra

Post-post sisteminiame mene kūrinys dažnai suskaidomas į modulius, kurie:

1. turi savarankišką struktūrą,
2. gali būti reorganizuojami,
3. sąveikauja su kitais moduliais ir žiūrovu.

Modulinė struktūra suteikia kūrybai:

1. lankstumą,
2. daugiapakopį dinamizmą,
3. galimybę integruoti atsitiktinumo elementus.

13.4. Interaktyvumo metodai

Žiūrovo įtraukimas yra esminė metodologijos dalis. Lagūnavičius siūlo tris pagrindinius interaktyvumo lygius:

1. Pasyvus stebėjimas – žiūrovas gauna patirtį, bet nekeičia kūrinio.
2. Aktyvus dalyvavimas – žiūrovas gali modifikuoti kūrinio elementus ar procesus.
3. Kolektyvinė kūryba – žiūrovas ir menininkas kartu kuria naujas interpretacijas ar vizualizacijas.

Tokiu būdu kūrinys tampa dinamiška platforma, o ne statišku objektu.

13.5. Strateginis kūrybos planavimas

Post-post sisteminio meno kūrėjui būtinas strateginis mąstymas, kuris apima:

1. ilgalaikius kūrybos tikslus,
2. modulinį ir interaktyvių struktūrų koordinavimą,
3. adaptacijos mechanizmų įtraukimą į kūrinį,
4. žiūrovo elgesio modeliavimą.

Šis strateginis požiūris leidžia menui derinti sistemą ir atsitiktinumą, išlaikant tiek kontrolę, tiek kūrybinę naujumą.

13.6. Praktinių algoritmų taikymas

T. Lagūnavičiaus metodologija pateikia praktinius algoritmus, pvz.:

1. Modulių reorganizavimo algoritmas – nustato, kaip atskiros kūrinio dalys gali sąveikauti keičiant jų seką.
2. Žiūrovo įtraukimo algoritmas – modeliuoja, kaip žiūrovo veiksmai gali paveikti kūrinio dinamiką.
3. Adaptacijos ir korekcijos algoritmas – sistemingai įvertina žiūrovo reakcijas ir koreguoja struktūrą realiu laiku.

Šie algoritmai paverčia kūrybą programuojamu procesu, kuris išlaiko tiek sistemingumą, tiek kūrybinį potencialą.

13.7. Skyriaus apibendrinimas

1. Grindžiama sisteminiu ir strateginiu planavimu,
2. naudoja modulinis kūrinis ir interaktyvus mechanizmus,
3. taiko algoritminius procesus, kurie užtikrina dinamiškumą ir adaptaciją,
4. integruoja žiūrovą kaip aktyvų sistemos komponentą.

XIV SKYRIUS.

POST-POST SISTEMINIO MENO METODOLOGIJA.

KŪRYBOS SISTEMŲ TESTAVIMAS IR INTERAKTYVUMO

OPTIMIZAVIMAS

14.1. Kūrybos sistemų testavimo principai

Post-post sisteminio meno kūrybos metodologijoje testavimas yra esminis žingsnis, leidžiantis įvertinti, ar kūrinys veikia pagal planą ir ar jo sąveika su žiūrovu yra efektyvi. T. Lagūnavičius siūlo tris pagrindinius testavimo etapus:

1. Struktūrinis testavimas

- patikrinami moduliai, jų ryšiai ir sąveikos logika,
- nustatoma, ar visi komponentai veikia integruotai.

2. Dinaminis testavimas

- stebima, kaip kūrinys reaguoja į žiūrovo veiksmus,
- tikrinami atsitiktinumo elementai ir adaptacija.

3. Refleksinis testavimas

- vertinama kūrinio estetinė ir filosofinė patirtis,
- analizuojama, ar kūrinys atitinka numatytus tikslus ir suteikia pageidaujamą poveikį.

Testavimas užtikrina, kad kūrinys išliktų funkcionalus, interaktyvus ir adaptabilus, nepriklausomai nuo konteksto.

14.2. Interaktyvumo optimizavimo metodai

Žiūrovo įtraukimas yra viena sudėtingiausių post-post sisteminio meno dimensijų. Siekiant optimizuoti interaktyvumą, T. Lagūnavičius siūlo:

1. Reakcijos modeliavimą – analizuojami žiūrovo veiksmai, prognozuojama, kaip jie paveiks kūrinį.
2. Scenarijų kūrimą – nustatomi galimi sąveikos keliai, įtraukiant atsitiktinumo elementus.
3. Grįžtamojo ryšio ciklus – kūrinys ir žiūrovas nuolat koreguoja vienas kitą, kuriant dinaminį procesus.

Tokiu būdu interaktyvumas tampa sisteminiu komponentu, o žiūrovo patirtis – integruota kūrinio dalimi.

14.3. Žiūrovo elgesio modeliavimas

Kūrinio veiksmingumas priklauso nuo žiūrovo elgesio. T. Lagūnavičius siūlo žiūrovo modeliavimą:

1. Tipologija – identifikuojami žiūrovų tipai pagal reakcijas, įsitraukimo lygį, sąveikos strategijas.
2. Simuliacija – testuojami įvairūs žiūrovų scenarijai ir jų įtaka kūriniai.
3. Analizė – nustatoma, kaip optimizuoti kūrinio struktūrą, kad ji suteiktų maksimalų interaktyvų poveikį.

Modeliavimas leidžia prognozuoti kūrinio dinamiką ir užtikrinti, kad kūrinys veiktų skirtingų auditorijų kontekstuose.

14.4. Post-post menas kaip adaptuojama kultūrinė sistema

Integruojant testavimą ir interaktyvumo optimizavimą, kūrinys tampa adaptuojama kultūrine sistema:

1. jis keičiasi priklausomai nuo žiūrovo veiksmų,
2. įtraukia kolektyvinę kūrybą,
3. gali transformuoti socialinę ir kultūrinę aplinką,
4. išlaiko filosofinę ir estetinių principų integraciją.

Šis požiūris pabrėžia, kad menas nėra tik objektas ar patirtis, bet dinamiška, sistemos principu valdoma kultūrinė erdvė.

14.5. Skyriaus apibendrinimas

1. Remiasi sisteminiu planavimu ir strateginiu kūrybos organizavimu,
2. naudoja algoritmus, modulius ir interaktyvumo mechanizmus,
3. apima kūrybos testavimą, žiūrovo elgesio modeliavimą ir adaptaciją,
4. paverčia kūrinį funkcionalia, interaktyvia ir transformuojančia kultūrine sistema.

XV SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO FILOSOFINĖS
IMPLIKACIJOS.
ONTOLOGIJA IR EPISTEMOLOGIJA POST-POST
SISTEMINIAME MENE

15.1. Kūrinio ontologinė prigimtis

Tomas Lagūnavičius teigia, kad post-post sisteminio meno kūrinys turi trinę ontologiją:

1. Objektinė dimensija – kūrinys egzistuoja kaip materija ar medija (paveikslas, instaliacija, skaitmeninė platforma).
2. Sisteminė dimensija – kūrinys veikia kaip organizuota struktūra, turinti vidinius ryšius, modulinius elementus ir dinامينius procesus.
3. Interaktyvi dimensija – kūrinys įgyja pilną prasmę tik sąveikaujant su žiūrovu.

Ši trinarė struktūra rodo, kad kūrinys nėra statiškas objektas, bet dinamiška sistema, kurios pilna esmė atsiskleidžia tik sąveikos metu.

15.2. Epistemologinė dimensija

Post-post sisteminio meno epistemologija siekia atsakyti į klausimą, kaip mes pažįstame ir suprantame kūrinių:

1. žiūrovo patirtis yra žinių šaltinis,
2. interaktyvūs elementai leidžia eksperimentuoti ir generuoti naujas interpretacijas,
3. kūrinys veikia kaip dinamiškas pažinimo įrankis, jungiantis intuityvų suvokimą su sisteminiu mąstymu.

Lagūnavičius pabrėžia:

„Tik sąveika su kūriniu atskleidžia jo tikrąją struktūrą ir prasmę – menas tampa ne tik objektu, bet ir pažinimo procesu.“

15.3. Kūrinio ir žiūrovo santykio filosofinis pagrindimas

Post-post sisteminiame mene žiūrovas:

1. nėra pasyvus stebėtojas,
2. įtraukiamas į kūrinio veikimą,
3. veikia kaip aktyvus sistemos komponentas, kuris kartu su menininku formuoja kūrinio prasmę.

Šis santykis atitinka modernią filosofinę paradigmos nuostatą, kad reiškinys egzistuoja tik sąveikoje su subjektyviu suvokimu. Kitaip tariant, kūrinys ir žiūrovas yra neatskiriami ontologijos ir epistemologijos lygmenyse.

15.4. Kūrybos proceso etinės ir vertybinės dimensijos

Post-post sisteminis menas taip pat kelia etinius klausimus:

1. Žiūrovo įtraukimas – iki kokio lygio kūrinys gali paveikti žiūrovą?
2. Modulių ir algoritmų kūrybinė atsakomybė – kaip menininkas atsako už kūrinio poveikį socialiniame kontekste?
3. Vertybių integracija – kūrinys turi išlaikyti estetinę, filosofinę ir socialinę atsakomybę.

T. Lagūnavičiaus požiūriu, etika tampa integralia kūrybos dalimi, nes sisteminiai metodai gali paveikti žiūrovo elgesį ir socialinę aplinką.

15.5. Meno vaidmuo šiuolaikinėje visuomenėje

Post-post sisteminis menas suteikia menui naują funkciją:

1. Transformacija – menas gali keisti socialinius ir kultūrinius procesus.
2. Integracija – jungia technologijas, interaktyvumą, kūrybą ir refleksiją.
3. Pažinimas – menas tampa priemone suprasti tiek save, tiek aplinką.

Ši paradigma rodo, kad šiuolaikinis menas neapsiriboja estetika, bet veikia kaip filosofinė ir socialinė sistema.

15.6. Skyriaus apibendrinimas

Post-post sisteminis menas:

1. turi trinę ontologiją: objektinė, sisteminė ir interaktyvi dimensijos,
2. vysto epistemologiją per žiūrovo patirtį ir sąveiką,
3. žiūrovas tampa aktyviu sistemos komponentu, kartu su menininku formuojant kūrinio prasmę,
4. įtraukia etinę atsakomybę ir vertybių integraciją,
5. transformuoja meno vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje.

XVI SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO
TENDENCIJOS IR ATEITIES PERSPEKTYVOS.
TECHNOLOGINĖS INOVACIJOS IR KŪRYBOS
TRANSFORMACIJA

16.1. Skaitmeninių medijų integracija

Post-post sisteminis menas adaptuojasi prie skaitmeninių medijų ir technologijų, suteikdamas kūriniams naują dimensiją:

1. virtualios realybės instaliacijos,
2. interaktyvūs internetiniai projektai,
3. algoritminės vizualizacijos ir generatyvus menas.

Tomas Lagūnavičius teigia:

„Skaitmeninės technologijos leidžia kūriniui tapti gyvu procesu, kuris vystosi priklausomai nuo žiūrovo įsitraukimo ir aplinkos sąlygų.“

Ši integracija suteikia dinamiškumo, interaktyvumo ir adaptyvumo, išplėsdama kūrinio ontologiją.

16.2. Globalizacija ir kultūrinė adaptacija

Post-post sisteminis menas yra tarptautinis fenomenas:

1. skirtingų kultūrų sąveika leidžia kūriniams būti suprantamiems plačiai auditorijai,
2. kultūriniai kontekstai įtakoja modulių struktūras,
3. adaptacija užtikrina, kad kūrinys išliktų aktualus globalioje erdvėje.

T. Lagūnavičiaus teorija pabrėžia, kad sisteminė struktūra suteikia universalumą, o interaktyvumas – lokumą, suderindamas globalų ir vietinį poveikį.

16.3. Ateities kūrybos sistemų modeliai

Naujausios tendencijos rodo, kad post-post sisteminis menas vystosi į adaptuojamas, daugiasluoksnes sistemas:

1. Generatyvus menas – kūrinys generuoja naujas formas ir scenarijus remdamasis algoritmais ir žiūrovo sąveika.
2. Hibridinės platformos – jungia fizinę, virtualią ir socialinę erdves į vieningą patirtį.
3. Proaktyvūs kūriniai – sistema pati inicijuoja sąveiką ir evoliuciją priklausomai nuo aplinkos pokyčių.

Šie modeliai rodo, kad kūrinys tampa gyva, adaptuojama kultūrine sistema, o menininko vaidmuo – stratego ir koordinatoriaus.

16.4. Menininko ir žiūrovo vaidmens evoliucija

Post-post sisteminis menas transformuoja tradicinius vaidmenis:

1. Menininkas – ne tik kūrėjas, bet ir strategas, sistemų architektas, adaptacijos koordinatorius.
2. Žiūrovas – ne pasyvus stebėtojas, bet kūrybinis partneris, kuris kartu su menininku formuoja kūrinio dinamiką.
3. Kultūrinė ekosistema – kūrinys, menininkas ir žiūrovas sudaro sistemą, kuri evoliucionuoja su aplinka.

Šis požiūris stiprina kūrybos demokratiją ir transformuoja meną į kolektyvinę patirtį.

16.5. Ateities perspektyvos

Ateityje post-post sisteminis menas:

1. taps labiau technologiškai integruotas,
2. plės savo tarptautinę ir kultūrinę įtaką,
3. kurs adaptuojamas socialines sistemas,
4. integruos žiūrovo patirtį kaip esminę kūrinio dalį,
5. išlaikys filosofinę, etinę ir estetinę sintezę.

T. Lagūnavičiaus vizija rodo, kad menas XXI a. taps dinamiška, interaktyvia ir transformuojančia kultūrine sistema, kurios pagrindas – post-post sisteminis mąstymas.

16.6. Skyriaus apibendrinimas

1. Technologijos ir skaitmeninės medijos plečia post-post sisteminio meno galimybes,
2. kūrinys tampa adaptuojama ir generatyvia kultūrine sistema,
3. menininkas ir žiūrovas evoliucionuoja kaip aktyvūs sistemos komponentai,
4. globalizacija ir kultūrinė adaptacija užtikrina universalumą ir aktualumą,
5. ateitis žada dar didesnę dinamiką, interaktyvumą ir sisteminę kūrybą.

XVII SKYRIUS.
POST-POST SISTEMINIO MENO
KRITINIS VERTINIMAS IR AKADEMINĖ DISKUSIJA.
KRITINĖS PERSPEKTYVOS

17.1. Akademinės kritikos kontekstas

Post-post sisteminis menas sulaukia įvairių akademinių vertinimų:

1. Pozityvūs vertinimai pabrėžia sistemos, interaktyvumo ir adaptacijos potencialą.
2. Kritiški vertinimai dažnai nurodo galimą per didelį sisteminių racionalumą, kuris gali sumažinti kūrybinį spontaniškumą.

T. Lagūnavičiaus požiūriu:

„Sisteminis menas neturi naikinti intuityvumo – priešingai, jis suteikia struktūrinę atramą spontaniškumui ir atsitiktinumui.“

17.2. Meno ir technologijos sąveikos kritika

Kai kurie tyrėjai teigia, kad per didelis skaitmeninių technologijų integravimas gali:

1. sumažinti kūrinio sensorinę patirtį,
2. konvertuoti meną į grynai algoritminę sąveiką,
3. atitolinti žiūrovą nuo emocinės įtraukos.

Tačiau T. Lagūnavičius siūlo balansą tarp technologinės inovacijos ir estetiškos patirties, kuri leidžia išlaikyti meninę vertę.

17.3. Sociokultūriniai iššūkiai

Post-post sisteminis menas kelia klausimus apie socialinę atsakomybę:

1. interaktyvumas gali įtraukti žiūrovus į kūrinio sprendimų priėmimą,
2. moduliniai ir algoritminiai procesai gali paveikti kolektyvinę kultūrinę patirtį,
3. būtina įvertinti etinius ir vertybinius aspektus, kad sistema netaptų manipuliatyvi.

T. Lagūnavičiaus metodologija akcentuoja, kad etiškas menas yra sisteminio kūrybos proceso pagrindas.

17.4. Akademinė diskusija apie post-post sisteminio meno statusą

Diskusija akademiniėje erdvėje apima:

1. Paradigmų tęstinumą – ar post-post sisteminis menas yra postmodernizmo tęsinys ar nauja paradigma?
2. Metodologinį naujumą – ar sisteminis ir algoritminis požiūris tikrai praplečia kūrybos galimybes?
3. Estetinių kriterijų transformacija – kaip interaktyvumas, adaptacija ir generatyvumas keičia grožio, patirties ir emocinės vertės suvokimą?

Aptariama, kad post-post sisteminis menas yra viena iš labiausiai inovatyvių XXI a. meno krypčių, kuri jungia filosofiją, technologijas ir socialinę sąveiką.

17.5. Kritinis vertinimas praktikoje

Praktikoje kritinis vertinimas apima:

1. kūrinio dinamikos ir modulinų struktūrų testavimą,
2. žiūrovo įtraukimo efektyvumo analizę,
3. adaptacijos ir atsitiktinumo balansavimą.

Šis vertinimas leidžia reflektuoti kūrinio įtaką tiek estetiškai, tiek socialiai, užtikrinant jo ilgalaikę vertę.

17.6. Skyriaus apibendrinimas

1. Post-post sisteminis menas turi akademinį ir kritinį pagrindą,
2. skaitmeninės technologijos ir interaktyvumas gali būti tiek stiprybė, tiek iššūkis,
3. etika ir socialinė atsakomybė yra integrali kūrybos dalis,
4. akademinė diskusija patvirtina, kad ši paradigma yra nauja ir inovatyvi, tačiau reikalauja nuolatinio kritinio vertinimo.

XVIII SKYRIUS.

IŠVADOS IR BENDROS PASTABOS

18.1. Teorijos ir praktikos sąveika

Post-post sisteminis menas, kaip Tomas Lagūnavičius teigia, yra sintezė tarp teorijos ir praktikos:

1. Teorija suteikia sisteminių pagrindą, filosofinius principus ir metodologiją,
2. Praktika įgyvendina interaktyvias, modulines ir adaptuojamas kūrybos struktūras,
3. Sintezė leidžia menui būti dinamišku, evoliucingu ir socialiai aktualiu.

18.2. Kūrinys kaip sistema

Post-post sisteminis menas traktuoja kūrinį ne kaip statiską objektą, o kaip dinamišką sistemą:

1. turinčią modulinius komponentus,
2. galinčią transformuotis priklausomai nuo žiūrovo sąveikos,
3. integruojančią atsitiktinumą ir adaptaciją,
4. įtraukiantą filosofinę, estetinių ir etinę dimensijas.

Ši sistema leidžia kūriniiui veikti tiek socialiniu, tiek kultūriniu lygmeniu.

18.3. Menininko ir žiūrovo vaidmens integracija

Kūrinio esmė atsiskleidžia per aktyvią sąveiką tarp menininko ir žiūrovo:

1. Menininkas – strategas, kūrybos proceso koordinatorius, sistemų architektas,
2. Žiūrovas – aktyvus dalyvis, interpretatorius, kūrybinis partneris,
3. kartu formuojantys kūrinio prasmę ir evoliuciją.

Šis požiūris keičia tradicinį menininko-žiūrovo santykį, paversdamas meną kolektyvine ir adaptuojama patirtimi.

18.4. Ateities perspektyvos

T. Lagūnavičiaus vizija rodo, kad post-post sisteminis menas:

1. Integruos naujas technologijas, virtualią ir papildytą realybę, interaktyvias platformas,
2. Plės globalų ir kultūrinį poveikį, derindamas universalumą ir lokumą,
3. Evoliucionuos kaip socialinė ir kultūrinė sistema, išlaikant filosofinę ir estetinių principų sintezę,
4. Palaikys kūrybinį demokratizavimą, suteikdamas žiūrovui aktyvų vaidmenį.

18.5. Bendros pastabos

1. Post-post sisteminis menas yra nauja paradigma, kuri jungia sisteminį mąstymą, algoritmus, interaktyvumą ir etinę atsakomybę.
2. Kūrinys tampa dinamiška, adaptuojama sistema, įtraukianti žiūrovą kaip aktyvų kūrybos dalyvį.
3. Meno vaidmuo XXI a. transformuojasi: tai ne tik estetika, bet ir socialinis, kultūrinis bei filosofinis fenomenas.
4. Ateities tyrimai ir kūryba šioje paradigmoje turės spręsti balansą tarp sistemos, atsitiktinumo, technologijų ir etikos.

18.6. Baigiamoji refleksija

T. Lagūnavičiaus post-post sisteminio meno teorija ir praktika siūlo revoliucinį požiūrį į kūrybą:

„Menas nėra baigtas objektas – jis yra gyva, evoliucionuojanti sistema, kurios esmė atsiskleidžia tik sąveikos metu.“

Ši paradigma kviečia menininkus, filosofus ir žiūrovus aktyviai dalyvauti kūrybos procese, transformuoti tradicinio meno ribas ir prisidėti prie šiuolaikinės kultūros evoliucijos.

Pabaiga

Post-post sisteminis menas nėra nei galutinė stotelė, nei užbaigta teorija. Tai veikiau nuolatinis virsmas – būseną, kurioje sistema suvokia savo ribas, o kūrėjas atsisako pretenzijos į absoliutų valdymą. Čia menas nebesiekia būti nei revoliucija, nei refleksija vien tik apie save. Jis tampa santykiu – tarp struktūros ir chaoso, tarp intencijos ir atsitiktinumo, tarp žmogaus ir to, kas jau nebe visiškai žmogiška.

Tomo Lagūnavičiaus praktikoje sistema niekada nėra uždara. Ji pulsuoja, kinta, reaguoja. Ji yra gyva tiek, kiek leidžiame jai būti nesaugiai. Post-post sisteminis menas atsiranda tada, kai nustojame bijoti šio nesaugumo – kai leidžiame sistemai mus keisti taip pat, kaip mes bandome keisti ją.

Šiame kontekste kūrėjas nebėra centras. Jis tampa mazgu, per kurį teka informacija, patirtys, kontekstai. Kūriny – ne objektas, o procesas, kuris gali tęstis už autoriaus ribų, už knygos puslapių, už suvokimo, kuris buvo įmanomas jos rašymo metu.

Todėl ši knyga neturi tikros pabaigos.

Ji baigiasi ten, kur prasideda jūsų interpretacija.

Ji nutyla tam, kad galėtų atsirasti kitas balsas.

Ji sustoja tik tam, kad sistema galėtų judėti toliau.

Galbūt post-post sisteminis menas yra ne apie tai, ką mes sukuriame, o apie tai, ką išdrįstame paleisti.

Literatūra

APIE AUTORIŲ

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis multidisciplininis kūrėjas ir mąstytojas, kurio veikla aprėpia tiek meninę praktiką, tiek šiuolaikinę filosofinę refleksiją. Jo intelektualinė ir kūrybinė veikla formuojasi tarpdisciplininėje erdvėje, kur vizualiniai ir scenos menai tampa platforma filosofinių idėjų artikuliacijai ir naujų konceptų kūrimui. Per savo įvairiapusę karjerą jis ne tik surengė daugiau nei 40 personalinių parodų ir sukūrė virš 50 sceninių darbų, bet ir nuosekliai plėtojo teorinį diskursą, siekdamas konceptualizuoti šiuolaikinės tikrovės procesus.

Autorius yra parašęs ir keletą filosofinių knygų, kuriose plėtojami originalūs teoriniai modeliai bei praktinės filosofijos kryptys. Tarp reikšmingesnių darbų minėtini „Neuromaterializmas ir hypekultūralizmas. Praktinė filosofija“, taip pat „Būk postmodernistas. 100 žingsnių“ ir „Būk postnacionalistas. 100 žingsnių“, kuriuose analizuojami šiuolaikinės visuomenės, kultūros ir tapatybės transformacijų procesai. Šiose knygose autorius siekia ne tik interpretuoti esamas filosofines paradigmas, bet ir kurti naujas sąvokas bei metodologinius prieigos būdus, orientuotus į praktinį jų taikymą.

Siekdamas išlaikyti aukštą teorinį lygį ir plėtoti tarptautinį akademinį dialogą, Tomas Lagūnavičius aktyviai seka globalius filosofinius procesus ir yra daugelio prestižinių filosofijos organizacijų narys, tarp jų: Society for European Philosophy (SEP), International Society for Philosophers, Australian Association of Philosophy (AAP), American Philosophical Association (APA), British Philosophical Association (BPA), Aristotelian Society bei Royal Institute of Philosophy.

Autorius yra įgijęs įvairiapusį išsilavinimą, apimantį tiek socialinius mokslus, tiek humanitarines disciplinas. Jis turi socialinių mokslų daktaro laipsnį, yra įgijęs psichologijos magistro kvalifikaciją Vytauto Didžiojo universitete, taip pat studijavo praktinę filosofiją. Be to, jo akademinis pagrindas apima ir teatro studijas (vaidybos ir režisūros kryptys), kurios daro reikšmingą įtaką jo filosofiniam mąstymui ir tarpdisciplininiam požiūriui.

☎ +370 60172101

✉ lagtomas@gmail.com

**POST-POST SISTEMINIS MENAS:
TOMO LAGŪNAVIČIAUS FILOSOFIJA IR PRAKTIKA**